

Naturhistorier fra Danmark: Husmår (*Martes foina*) samler sten – i motorrummet på en bil

Leif Elkjær¹

Ind i mellem kan man uforvarende opleve de mest mærkværdige møder mellem vilde dyr og menneskenes moderne verden. Efter et værkstedsbesøg med min ti år gamle Volvo, opdagede jeg i bilens motorrum til min forundring et ”kødben” – okserørben ca. 9 cm langt og afnavet. Jeg syntes jo nok, at det var en dårlig spøg fra mekanikernes side, men gjorde ikke mere ved det.

Et år efter havde bilen igen været på værksted – et andet værksted! En efterfølgende raslen fik mig til at se nærmere på motorrummet. Det viste sig, at der på en ”hylde” i hjørnet af motorrummet var en samling ret ensartede, glatte sten. De forekom at være pakket omhyggeligt sammen - som en slags rede (Fig. 1-2)?

Jeg har opmålt stenene (Fig. 3), længde, bredde og tykkelse samt vejte dem, gennemsnitligt 3,8 x 3,3 x 2,5 cm og 44 gram. Volumen er beregnet som ”omdrejnings-elipsoide”, gns. 16,2 (ganges volumen med typisk massefylde for granit (2,6 g/cm³) får man i øvrigt fint 43,9 g – altså meget tæt på den målte vægt).

En senere forespørgsel blandt tilhørerne på et arrangement på Naturhistorisk Museum i Aarhus gav det bud, at der måtte være tale om Husmår.

Fig. 1. Stensamlingen i Volvoens motorrum.

Bilen er typisk ude at køre 1-2 gange dagligt, men oftest hjemme om natten. Den holder i en åben carport i et villakvarter i Højbjerg (den sydlige del af Aarhus) med en afstand til husets hovedindgang på knap 2 meter.

Desuden luftes husets hund, en Alaskan Malamute, minimum to gange i døgnet – og passerer da i en afstand fra bilen på kun ca. 1 m. Hundens instinkter inkl. lugtesans fejler bestemt ikke noget, så vi var *meget* skeptiske over forslaget om mår. Der har heller ikke i vores menneskelige næsebor været bemærket særlige lugte, som kunne pege på mår.

Peter Wind fra Institut for Bioscience, Aarhus Universitet, var, efter at have set mine fotos, så venlig at forelægge dem for kolleger dér, og sendte mig efterfølgende en artikel, Madsen & Skytte (1992), der kunne berette om trangen hos Husmår til at samle sten til ”lune” opholdssteder.

De foreslår endda, at der kan være tale om en adfærd, hvor dyrene tror at samle æg

Summary

Stone marten (*Martes foina*) making small stone cache in engine compartment of car

Two times, one year apart, there were signs of animal activity in the engine compartment of a Volvo at its permanent parking site, a carport in the suburb Højbjerg, near Aarhus, Denmark. Firstly, a 9 cm cow leg bone piece appeared – one year later nine carefully and densely packed stones were found on a “shelf” in the hind corner of the engine compartment – mean volume 16 cm³, mean weight 44 g. Most likely, the engine compartment was occasionally visited and used by a local Stone marten – at least scattered reports seem to point to such behaviour in this species.

¹ Sandmosevej 72, DK-8270 Højbjerg - Email: sandmosevej72@gmail.com

til forråd. De har derfor målt i alt 38 sten fra deres ”mår-depot”, der havde lidt mindre volumen (gns. 36 cm³ (interval 15-62 cm³)), men højere vægt (gns. 89 g (interval 42-162)) end hønseæg/porcelænsæg (hhv. gns. 62 cm³ og 57 g).

Gennemsnitsmålene på disse ni sten (volumen 16 cm³ (10-35 cm³) og vægt 44 g (14-113 g)) er således kun ca. halvdelen af de 38 sten fra Madsen & Skytte (1992).

Så alt taler for, at der er tale om gentagne besøg af husmår i motorrummet på min Volvo – først ”kødbenet”, senere stendepotet. Og tanken er da sød, hvis den har samlet stenene i den tro, at det var æg, og anbragt dem til bedre tider i et lunt hjørne af vores Volvos motorrum. Vi er stadig forundrede over dens valg af ”soveplads” selvom der i kolde perioder er læ og ganske lunt. Også forundring over, at vi – og hunden via dens adfærd - ikke har fattet mistanke om tilstedeværelsen af mår.

Problemstillingen med Husmår i bilers motorrum kendes i stort omfang fra Tyskland (hvor Husmåren (Stein-marder) humoristisk kaldes ”Auto-marder”) (Körner 2014). Her forårsager Husmår hvert år måske i tusindvis af skader – primært ved at

Fig. 2. Nærbillede af husmårens formodede skatkammer.

Fig. 3 (øverst). De opmålte sten.

Sten-nr	L (mm)	B (mm)	Tykkelse (mm)	Målt vægt (g)	Volumen (cm ³)
1	49	42	32	113	34,5
2	36	36	26	57	17,6
3	37	34	25	42	16,5
4	48	36	28	42	25,3
5	34	29	29	42	15,0
6	38	36	15	31	10,7
7	35	30	21	30	11,5
8	33	25	25	27	10,8
9	28	26	26	14	9,9
Gns.	37,6	32,7	25,2	44,2	16,2

Tabel 1: Størrelser og vægte for de ni sten, som formodentlig Husmår har pakket tæt på en ”hylde” i hjørnet af motorrummet i en Volvo. Volumener beregnet som omdrejnings-elipsoide ($4/3 \cdot \pi \cdot L/2 \cdot B/2 \cdot T/2$).

Proportions, weight and calculated volume of the nine stones, neatly packed and deposited most probably by a Stone marten (Martes foina) on a “shelf” in the engine compartment of the authors Volvo.

gnave i de elektriske kabler i motorrummet – angiveligt for at markere territorie over for artsfælles, for at skaffe sig plads eller blot som leg eller tidsfordriv.

Tak til implicerede parter for opklaringen af mysteriet. Vi har i øvrigt ikke siden set noget til dens færden, men stenene opbevarer vi stadig som et lille kuriosum fra mødet mellem Vildt og Volvo – mellem mår- og hestekræfter.

CITERET LITTERATUR

Körner P 2014: Autoschäden durch Marder. Auf einen Schlag ist das Problem gelöst. – Der Spiegel Online (<http://www.spiegel.de/auto/aktuell/marderschaeden-am-auto-industrie-laesst-kabel-durch-marder-testen-a-1007838.html>)

Madsen AB & Skytte T 1992: Husmår (*Martes foina*) samler sten på loft. – Flora og Fauna 98: 15-17.

